

КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА БЪДЕЩИТЕ ЛЕКАРИ И МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ

Кирил Пенчев, Методия Секуловски

*Медицински факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, ул. „Козяк” №1, София 1407
kppenchev@uni-sofia.bg*

QUALITY OF EDUCATION IN SIGHT OF FUTURE DOCTORS AND NURSES

Kiril Penchev, Metodija Sekulovski

*Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Faculty of Medicine, 1407 Sofia, Bulgaria,
kppenchev@uni-sofia.bg*

ABSTRACT

One of the main methods for determining the quality of education at the Medical Faculty (MF) of Sofia University "St. Kliment Ohridski", used from the Committee on quality, is the polling of students. In this paper the results from the latest questionnaire conducted among students from first to fifth course in "medicine" and from first to third course in "medical nurse", are presented. The questions that set out the current issues of fundamental importance for the preparation of students in the Faculty of Medicine are discussed. The questions, placed thus a tactical way, and the analyzing of the results, are followed logically by outlining the strategic plan to address the reported needs. The main directions in which the plan is designed to optimize the quality of training, after discussing the results of questionnaires, are related to: options for updating and optimizing, the curriculum and educational programs for a sufficient time for self-study; encouraging permanent use of the "electronic administration" for improvement of administrative services, rationalization of the time for lectures and exercises with the assistance the Committee on the quality of training, increasing requirements of students to the presentation of material from the lecturers; faculty's organization of modular principle, inter-group "competition" in certain clinical disciplines, which encourages the lecturers, assistants and students dealing into study circles.

Key words: quality of education, inquiry, committee on quality

Увод

Някои от основните задачи на системата за управление на качеството на обучение в Медицинския факултет на СУ «Св. Климент Охридски» са проследяване, контрол и оценка на начина на преподаване; въвеждане на съвременни форми на обучение на студентите и анализиране на ефективността от прилагането им. Мероприятията, свързани с осъществяването на тези задачи се провеждат от факултетската комисия по качество в тясна връзка със следните структури: Университетски център по управление на качеството на СУ, Факултетния съвет на МФ, деканското ръководство, катедрените съвети, преподавателите и студентите от Медицинския факултет (Схема 1).

Организационният модел за управление на качеството на обучение е съобразен с действащите нормативни документи: Закона за висшето образование, Правилника за устройството и дейността на Софийски университет, наредбите за единните държавни изисквания за специалностите от регулираните професии в МФ и др. и е насочен към изпълнение на изискванията на Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА).

Целта на настоящото изследване е да се направи оценка на актуалните въпроси на обучението в Медицински факултет, който имат директно въздействие върху подготовката на бъдещите специалисти по медицина и сестрински грижи от Медицинския факултет на СУ «Св. Климент Охридски».

Методология

Разработена е анкетна карта, която обхваща няколко основни теми, вълнуващи студентите от специалностите „медицина” и „медицинска сестра”, споделени пред студентски организации, а именно:

1. Времето за самоподготовка на студентите;
2. Актуалността на учебното съдържание;
3. Рационалното използване на учебното време за лекции;
4. Професионалността на провеждане на упражнения от страна на асистентите;
5. Изложението на студентите по време на упражнения;
6. Ниво на административното обслужване.

Схема 1. Организационен модел за управление на качеството на обучение в МФ на СУ

В анкетата доброволно се включиха общо 105 студенти от 1-ви до 5-ти курс от специалност „медицина” и от 1-ви до 3-ти курс специалност „медицинска сестра”, както следва: 35 студенти от 1-ви курс; 20 студенти от 2-ри курс; 20 студенти от 3-ти курс; 19 студенти от 4-ти курс; 11 студенти от 5-ти курс и 9 студенти от специалност „медицинска сестра”. Бяха раздадени общо 110 анкетни карти на произволно избрани студенти, което представлява около 40% от общия брой студенти в Медицинския факултет. Адекватно попълнени и обработени са 105 анкетни карти. Анкетните карти са попълвани в края на учебната 2010/2011 година, от студенти, присъстващи на лекции и посещаващи читалнята на библиотечният блок.

Резултатите от анкетата са обработени статистически със статистическа програма SPSS, версия 19 и са представени като онтосителен дял в %.

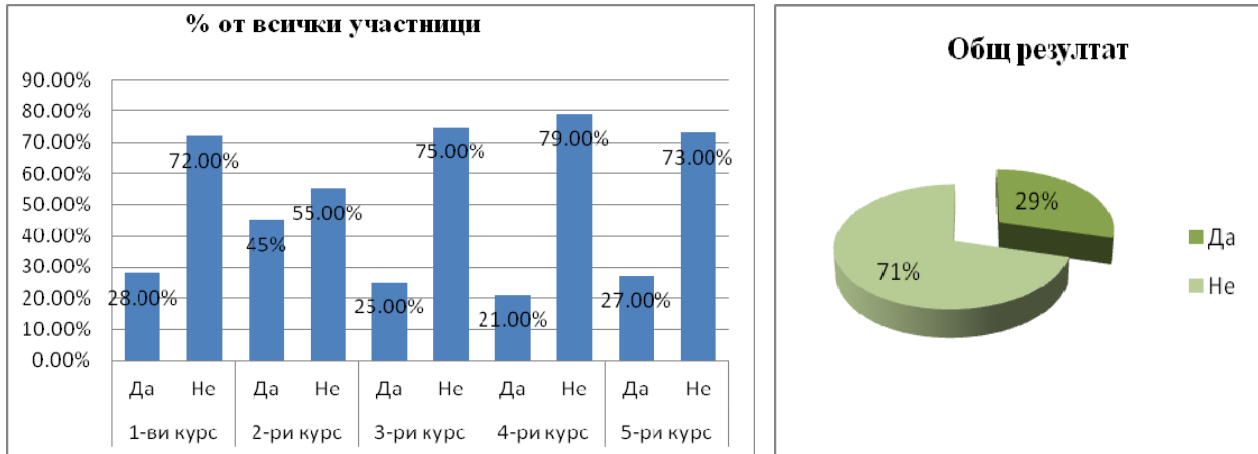
Резултати и обсъждане

На въпроса „Смятате ли, че имате достатъчно време за самоподготовка?” 70,8% от анкетираните студенти по медицина отговарят отрицателно (Фигура 1), от което ясно проличава големият процент студенти, които смятат, че времето за самоподготовка е крайно недостатъчно.

Необходимостта от осигуряване на оптимално време за самоподготовка е от критично значение за студентите, за да разберат същността и логиката на преподаваната материя. Времето за самоподготовка, с което разполагат студентите, е от решаващо значение за преосмисляне, заучаване и практикуване на изнесен лекционен материал.

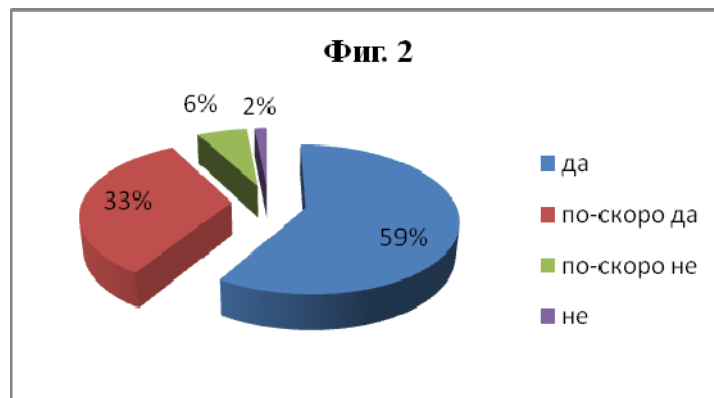
На Фигура 2 са представени резултатите от въпроса: „Актуално ли е учебното съдържание на лекциите?”, от които ясно проличава, че 59% от анкетираните смятат учебното съдържание за актуално. Това беше очакван и обсъждан резултат, тъй като спецификата на материята и ежадневните научни открития в областта на медицината изискват постоянно обновяване на учебното съдържание.

На Фигура 2 са представени резултатите от въпроса: „Актуално ли е учебното съдържание на лекциите?“, от които ясно проличава, че 59% от анкетираните смятат учебното съдържание за актуално. Това беше очакван и обсъждан резултат, тъй като спецификата на материята и ежадневните научни открития в областта на медицината изискват постоянно обновяване на учебното съдържание.

Фигура 1. Резултати от анкетата на въпрос № 1: „Смятате ли, че имате достатъчно време за самоподготовка?“

Не са за пренебрегване и 33-те % от анкетираните, според които учебното съдържание е по-скоро актуално, което налага обмисляне от страна на някои преподаватели на възможности за актуализирането на преподавания материал в определени области.

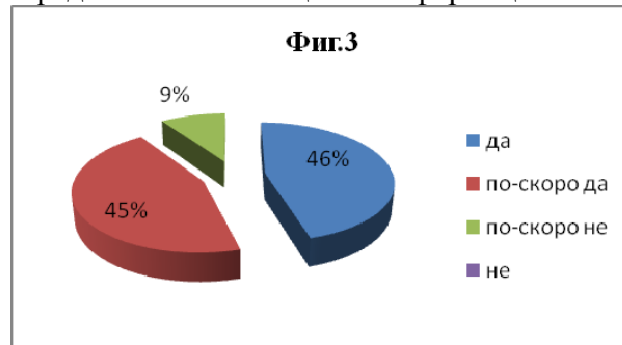

Фигура 2. Резултати от анкетата на въпрос № 2: „Актуално ли е учебното съдържание на лекциите?“

Представените на Фигура 3 резултати от отговорите на студентите на въпроса „Рационално ли се използва учебното време на лекции?“, биха могли да се тълкуват по няколко начина. Една от възможностите е студентите да не разбират същността на въпроса, тъй като не е конкретизирано, какво се има предвид под „рационално“. Поставянето на въпроса по този начин, предначерта получените резултати, според които, като цяло, учебното време за лекции се използва рационално.

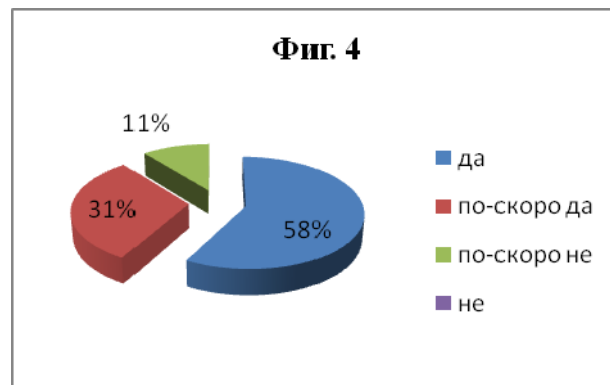
В предложената анкета под „рационално“ се визира, както спазването на отделеното за лекции време, така и възможността за изясняване на поставени от страна на студентите въпроси. Спазването на времето от 45 мин. определено за една лекция, зависи от това дали и

доколко лекторът ще успее да привлече и задържи вниманието на студентите, от активното и пасивно възприемане на предлаганата от лекцията информация.

Фигура 3. Резултати от анкетата на въпрос № 3: „Рационално ли се използва учебното време на лекции?“

В същата насока е и въпросът: „Лекторите спазват ли определеното за лекции учебно време?“ Различни проучвания показват, че активното възприемане на информация по време на лекция трае около 10 мин., след което настъпва пассивното внимание, чието времетраене е строго индивидуално. Благодарение на тези проучвания, може да се обясни отчасти отговорът на 11% от студентите, които смятат, че лекторите по-скоро не спазват времето за лекции (Фигура 4).

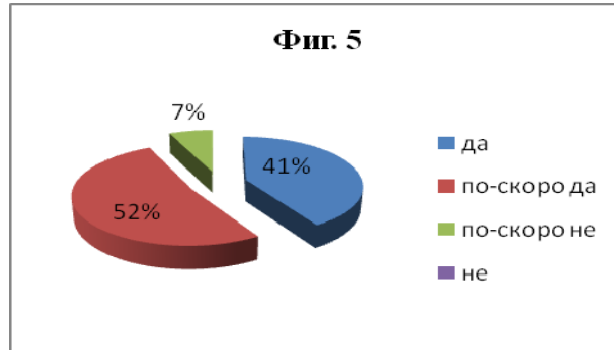

Фигура 4. Резултати от анкетата на въпрос № 4: „Лекторите спазват ли определеното за лекции учебно време?“

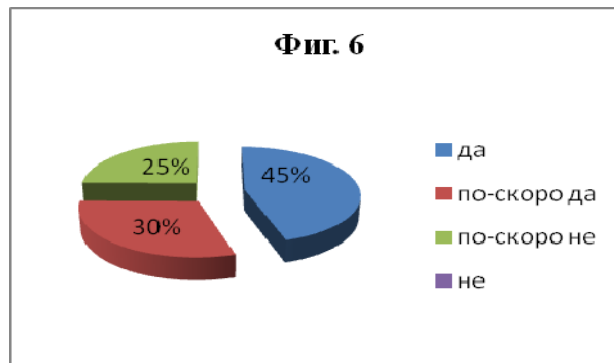
На въпроса: „Смятате ли, че асистентите подхождат професионално към провеждането на упражненията?“ 41% от анкетиранияте студенти смятат, че асистентите подхождат професионално към провеждането на упражненията в МФ на СУ, а 52% отговарят с „по-скоро да“ (Фигура 5). Много малка част (7%) смятат, че асистентите по-скоро не подхождат професионално към провеждането на упражненията. Няма студент дал отговор „не“, което потвърждава общата много добра оценка за професионалното отношение на асистентите в МФ на СУ към провеждането на упражненията. Що се отнася до оценка на качеството на обучение в часовете за упражненията, в анкетата допълнително е зададен въпросът: „Изложението и обясненията на асистентите по време на упражненията разбираеми ли са за студентите?“ (Фигура 6).

Както се вижда от фигурата, 45 % от студентите смятат, че изложението на материала, даваната допълнителна информация и обясненията по време на упражненията, са разбираеми за тях, а 30 % отговарят с „по-скоро да“. Твърде висок, обаче, е процентът от отговорите с „по-скоро не“ – 25%, което показва, че за ¼ от студентите преподаването от асистентите не е

достатъчно разбираемо. Този резултат най-вероятно може да се обясни с отговори, получени от чуждестранните студенти във факултета във връзка със съществуването на езикова бариера. Необходимо е в бъдещите анкетни проучвания да се вземе предвид тази разлика във възприемането на преподавания материал от българските и чуждестранни студенти.

Фигура 5. Резултати от анкетата на въпрос № 5: „Смятате ли, че асистентите подхождат професионално към провеждането на упражненията?“

Фигура 6. Резултати от анкетата на въпрос № 6: „Изложението и обясненията на асистентите по време на упражнения разбираеми ли са за студентите?“

Заклучение

Резултатите от представеното проучване показват значителна степен на достоверност и може да се заключи, че предложената от авторите анкетна карта дава възможност за реално отразяване и оценка на предпочитанията на студентите от Медицинския факултет на СУ.

Анализирането на получените резултати налага следните препоръки относно качеството на обучение в МФ при СУ:

- да се обърне още по-сериозно внимание на спазването на строга дисциплина при изпълнение на учебните задължения от преподавателите и от студентите;
- осигуряване на равнопоставеност на студентите в диалога с преподавателите;
- спазване и актуализиране на съответната нормативна база и документацията по оценяване на качеството и неговото поддържане на нивото на европейските стандарти;
- системно оценяване на специалностите, учебните дисциплини и преподавателите, осъществяване на системна обратна връзка между студентите, преподавателите и академичното ръководство на МФ;

- осигуряването на мотивация на академичния състав чрез обективното оценяване на постигнатото от тях качество на обучение и влияние на това качество върху текущото им възнаграждение;
- оптимизиране на учебният план и учебните програми с цел увеличаване на времето за самоподготовка.